

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківська міська рада
Головне управління статистики у Харківській області
Ізраїльський технологічний інститут
(Ізраїль)
Йорданський національний університет
(Йорданія)
Брестський державний технічний університет
(м. Брест, Республіка Білорусь)
Національний університет біоресурсів і природокористування України
(м. Київ)
Український державний університет залізничного транспорту
(м. Харків)
Одеський національний економічний університет
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
Харківський національний університет будівництва та архітектури

МАТЕРІАЛИ

X Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції

**«Європейський вектор модернізації економіки:
креативність, прозорість та сталий розвиток»**

18-19 квітня 2018 р.

ЧАСТИНА 3

ХАРКІВ 2018

Матеріали X Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції «Європейський вектор модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток». Тези доповідей. Частина 3. – Харків: ХНУБА, 2018. – 417 с.

Доповіді наукової конференції містять результати досліджень відносно європейського вектору модернізації економіки: креативність, прозорість та сталий розвиток за основними напрямками: креативна економіка та підприємництво: стан та перспективи розвитку; європейські практики та вітчизняний досвід децентралізаційних процесів; енергоефективність, ресурсозбереження та зелена економіка; гендерна справедливість в соціально-економічних системах; інструменти забезпечення прозорості публічного сектору.

Роботи друкуються в авторській редакції, в збірці максимально зменшено втручання в обсяг та структуру відібраних до друку матеріалів. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, яку надано в рукописах, а також коректність цитованості матеріалу, і залишає за собою право не розподіляти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, які розглянуті на конференції.

Редакційна колегія:

Калініченко Л.Л. – голова, проф., д-р екон. наук;
Смачило В.В. – проф., канд. екон. наук;
Пакуліна А.А. – доц., канд. екон. наук;
Колмакова О.М. – доц., канд. екон. наук;
Польова В.В. – викладач, канд. екон. наук;
Устіловська А.С. – викладач.

Відповідальний за випуск:

д-р екон. наук, проф. Калініченко Людмила Леонідівна

УДК 378.1

©Колектив авторів, 2018
© Харківський національний
університет
будівництва та архітектури

4. Чуланова О. Л. Грейдинг как технология привлечения и удержания высококвалифицированных управленческих кадров // Наукоедение. - Выпуск 5 (24), 2014. – С. 1-14.

5. Boston University Total Rewards Portal [Електронний ресурс] – Режим доступу : <https://www.bu.edu/hr/bu-total-rewards/>

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ: ПУБЛІЧНИЙ ТА ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ

Канд. екон. наук, доц. Рилєєв С.В.

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Зростання обсягів промислового виробництва, викликане підвищенням споживчої активності, висуває на перший план проблему контролю за діяльністю суб'єктів господарювання сфери поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ), збільшення обсягу яких пропорційне зростанню обсягів виробництва та споживання. Проблема поводження з ТПВ є багатоаспектною, оскільки їй притаманні природоохоронні, технологічні, санітарно-гігієнічні та економічні складові, а також властивий соціальний та моральний характер.

Переважно послуги щодо поводження з ТПВ, особливо у сфері їх захоронення, надають комунальні підприємства, діяльність яких є об'єктом публічного контролю.

На сьогодні система публічного контролю (нагляду) являє собою складне утворення і включає низку як органів виконавчої влади, так і органів місцевого самоврядування, а також громадські організації (громадян), яким законодавством делеговано повноваження у частині здійснення контролю у сфері поводження з побутовими відходами [1, с. 37].

Загальновідомо, що за суб'єктами здійснення виділяють такі форми публічного контролю (нагляду): державний, самоврядний та громадський, кожен з яких відіграє важливу роль у сфері поводження з ТПВ.

Відповідно до ст. 37 Закону України «Про відходи», яка має назву «Контроль та нагляд у сфері поводження з відходами», державний контроль та нагляд здійснюють спеціально вповноважений центральний орган виконавчої влади у сфері поводження з відходами [2] (Міністерства екології та природних ресурсів, регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, екології та природних ресурсів України, Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг тощо) або інші спеціально вповноважені органи виконавчої влади. Особливо це стосується будівництва нових та експлуатації вже існуючих полігонів щодо захоронення ТПВ. Основними нормативно-правовими актами, що регламентують порядок будівництва та експлуатації полігонів ТПВ регламентують: Державні будівельні норми України «Полігони твердих побутових відходів» ДБН В.2.4-2-2005, Правила експлуатації полігонів твердих побутових відходів»; Керівний технічний матеріал 204 Україна 019-96 «Порядок улаштування, утримання та експлуатації полігонів твердих побутових відходів» тощо.

Ст. 38 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» визначено, що контроль у сфері благоустрою населених пунктів спрямований на забезпечення дотримання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності та підпорядкування, а також громадянами, у тому числі

іноземцями та особами без громадянства, вимог цього Закону, Правил благоустрою території населеного пункту та інших нормативно-правових актів. Крім цього, п. 3 ст. 21, зазначено, що елементами благоустрою виступають будівлі та споруди системи збирання і вивезення відходів [3].

Постановою Кабінету Міністрів України від 07.10.2009 р. № 1048 затверджено критерії, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю). Ці критерії встановлені з метою проведення оцінки господарської діяльності, пов'язаної із забезпеченням належного технічного стану та/або утримання об'єктів, споруд, обладнання, мереж, безпеки для життя і здоров'я населення, із запобіганням виникненню загрози навколишньому природному середовищу, на основі яких визначається ступінь ризику – високий, середній та незначний.

Критеріями віднесення суб'єктів господарювання сфери поводження з відходами до групи суб'єктів з відповідним ступенем ризику є провадження ними діяльності з утримання:

- високий ступінь ризику – полігонів та звалищ для твердих побутових відходів, великогабаритних побутових відходів, ремонтних побутових відходів; зливних станцій для рідких побутових відходів; сміттєспалювальних та сміттєпереробних заводів;
- середній ступінь ризику – сміттєперевантажувальних та сміттєсортувальних станцій (заводів);
- низький ступінь ризику – інших об'єктів сфери поводження з відходами.

Планові заходи державного нагляду (контролю) за діяльністю підприємств у сфері поводження з ТПВ здійснюються: з високим ступенем ризику – не частіше ніж двічі на рік; із середнім ступенем ризику – не частіше ніж один раз на рік; з незначним ступенем ризику – не частіше ніж один раз на три роки [4].

Самоврядний контроль у сфері благоустрою населених пунктів, а отже і у сфері поводження з ТПВ, здійснюється сільськими, селищними, міськими радами та їх виконавчими органами.

Для здійснення контролю за діяльністю комунальних підприємств сфери поводження з ТПВ можуть залучатися й незалежні експерти, зокрема аудиторські фірми (компанії, аудитори).

Зазначимо, внутрішній контроль з боку місцевого самоврядування можуть здійснювати служби внутрішнього аудиту. Зокрема перевірку фінансової звітності, використання бюджетних коштів та функціонування КП «Київкомунсервіс», предметом діяльності якого є й поводження з ТПВ, здійснює Департамент внутрішнього фінансового контролю та аудиту виконавчого органу Київської міської ради. Тобто внутрішній аудит або внутрішній контроль фактично визначається назвою підрозділу виконавчої влади місцевого самоврядування. Хоча у працях дослідників і у законодавстві України, що стосується діяльності державних та комунальних унітарних підприємств, поняття «внутрішній контроль» та «внутрішній аудит», а також методики їх проведення з боку виконавчої влади мають спільні риси та відмінності.

При цьому, відповідно до п. 8 ст. 73² Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної та комунальної власності» річна фінансова звітність комунального унітарного підприємства, може підлягати обов'язковій перевірці незалежним аудитором в порядку, передбаченому рішенням відповідної місцевої ради. Критерії відбору незалежного аудитора та критерії віднесення комунальних унітарних

підприємств до таких, фінансова звітність яких підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором, встановлюються рішенням відповідної місцевої ради [5].

Особливістю самоврядного контролю щодо благоустрою населених пунктів, включаючи поводження з ТПВ, є надання рекомендацій, а у деяких випадках й вжиття обов'язкових заходів щодо усунення виявлених недоліків, у вигляді:

1. Аналізу впливу проекту регулятивного акту.
2. Довідки перевірки виконання зобов'язань по усуненню порушень норм чинного законодавства та недоліків.

Громадський контроль у сфері поводження з відходами здійснюють громадські інспектори з охорони навколишнього природного середовища відповідно до чинного законодавства [6, с. 10-12].

Контроль та оцінка громадських організацій сфери поводження з ТПВ у процесі вироблення суспільної політики передбачають забезпечення взаємозв'язку між державними, муніципальними, суспільними та приватними організаціями, виявлення наявних або потенційних протиріч, які потребують вирішення або втручання. Роль громадськості багато в чому носить консультативний і представницький характер. Не володіючи повноваженнями приймати остаточні управлінські рішення, громадські організації здійснюють вплив, чинять тиск, лобіювання, громадський контроль і оцінку над процесом прийняття, реалізації цих рішень у сфері поводження з ТПВ [7, с. 64-65].

Окреме місце у сфері поводження з ТПВ посідає внутрішньогосподарський контроль діяльності комунальних підприємств.

Відомо, що управління на комунальних підприємствах здійснюється через їхні структурні підрозділи. На комунальних підприємствах такими є відділ внутрішнього контролю та управлінські структури: плановий (планово-економічний), виробничий і технологічний відділи, юридична служба (юрисконсульта), бухгалтерія тощо. Підкреслюючи особливу значимість внутрішнього контролю на комунальних підприємствах, варто зауважити, що він, як і бухгалтерський облік, сам по собі контрольних функцій не виконує. Цю роботу виконують працівники структурних підрозділів підприємств. У зв'язку з тим необхідно:

- визначити суть, роль і значення внутрішнього контролю (попереднього, поточного, наступного) в системі управління та дати йому критичну оцінку;
- відобразити роль структурних підрозділів підприємства в проведенні внутрішнього контролю;
- визначити шляхи поліпшення організаційної роботи щодо проведення внутрішнього контролю [8, с. 11].

На комунальних підприємствах контроль за їх діяльністю в цілому, а також у сфері поводження з ТПВ, переважно здійснюється юридичним відділом, бухгалтерією, відділом кадрів, економічним відділом на чолі з головним економістом, відділом експлуатації, працівниками полігону на чолі із завідуючим сміттєзвалища тощо (залежить від організаційної структури підприємства).

Таким чином, система внутрішнього економічного контролю комунального підприємства – це організаційна сукупність, яка утворює цілком визначену єдність елементів, що знаходяться, з одного боку, у відносинах і зв'язках один з одним, з другого, – з іншими складовими цілісної системи управління. Внутрішній економічний контроль є частиною інформаційної системи і сам є окремою системою. З огляду на застосування системного підходу внутрішній контроль повинен розглядатись як система, котра

складається з інформаційного забезпечення контролю, інформації про об'єкт управління, отриманої в результаті контролю, сукупності первинних точок контролю, управлінських центрів (відділів) контролю, координаційного центру контролю та елементів методу контролю, котрий функціонує в певному контрольному середовищі комунального підприємства, у т.ч. у сфері надання послуг щодо поводження з ТПВ.

Оптимальне співвідношення публічної, централізованої і децентралізованої форм організації контролю дозволить обґрунтувати розробку комплексу заходів оперативного, тактичного та стратегічного спрямування щодо управління поводженням з ТПВ на макро – (державний) та мікро – (рівень окремих суб'єктів господарювання, у т.ч. комунальних підприємств) рівнях, а також на регіональному (територіальному) рівні в системі екологічного, економічного та соціального розвитку України.

Література:

1. Гаврилюк О. М. Публічний контроль у сфері поводження з побутовими відходами / О. М. Гаврилюк // Наук. вісн. публ. та приват. права. – 2017. – Вип. 2. – С. 97-100.

2. Про відходи [Електронний ресурс] : Закон України від 05.03.1998 р. № 187/98-ВР. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/187/98BP>.

3. Про благоустрій населених пунктів [Електронний ресурс] : Закон України від 06.09.2005 р. № 2807-IV. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.

4. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері благоустрою населених пунктів, галузі поховання і сфері вивезення побутових відходів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 07.10.2009 р. № 1048. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1048-2009-п>.

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо управління об'єктами державної та комунальної власності [Електронний ресурс] : Закон України від 02.06.2016 р. № 1405-19. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1405-19>.

6. Управління та поводження з відходами : навч. посіб. / [В. Г. Петрук, І. В. Васильківський, С. М. Кватернюк та ін.]. – Ч. 2 «Тверді побутові відходи». – Вінниця : Він. нац. техн. ун-т, 2013. – 243 с.

7. Беззубко Л. В. Украинский опыт развития общественного контроля в сфере предоставления жилищно-коммунальных услуг / Л. В. Беззубко // Вест. Уфим. гос. ун-та экон. и сервиса. Наука. Образование. Экономика. Сер. : Экономика. – 2014. – № 1 (7). – С. 64-67.

8. Головчак Г. В. Організація внутрішнього контролю діяльності житлово-комунальних підприємств України / Г. В. Головчак // Наук. зап. Укр. акад. друкарства. – 2007. – № 2(12). – С. 9-20.

ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ИНСТРУМЕНТЫ ДЛЯ ПРОЗРАЧНОСТИ В ПУБЛИЧНОМ СЕКТОРЕ

*Магістр екон. наук Роза А.А
Top Brands Angola (Worten Angola)*

В даний момент в Анголі піднімається багато запитань пов'язаних з інструментами забезпечення прозорості в публічному секторі. Утвердження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку національної економіки